

Kvalitetsrapport 2017

Kvalitetsstyrning förskola

För uppdraget Marie Nilsson

Innehåll

Inledning.....	4
Förbättringsområden inför läsåret 2016/2017	4
Språk och kommunikation.....	4
Matematik	4
IT som kommunikation och pedagogiskt verktyg.....	5
Nyckeltal förutsättningar	5
Andel förskollärare	5
Antal barn per årsarbetare.....	5
Antal barn per förskollärare	5
Andel barn i olika åldrar	5
Barngruppernas storlek.....	6
Genomförd kompetensutveckling.....	6
Resultat.....	6
Föräldraenkät nöjdhet.....	6
Resultat och analys av fokusområden.....	7
Språk och kommunikation.....	7
Matematik	8
IT som kommunikation och pedagogiskt verktyg.....	9
Anmälda händelser av diskriminering och kränkande behandling	11
Resultat och analys av förskolornas arbete mot diskriminering och kränkande behandling	11
Resultat och analys av övriga identifierade utvecklingsområden.....	12
Systematiskt kvalitetsarbete	12
Pedagogisk miljö.....	13
Övergångar	13
Barngruppernas storlek.....	14
Kompetensförsörjning.....	14
Mål/Fokusområden läsåret 2017-18.....	15
Insatser	15
Systematiskt kvalitetsarbete	15
Ped miljö.....	15
Digitalisering.....	15
Övergångar	15
Förslag till långsiktiga mål/Målstyrning.....	16

Litteraturförteckning	17
Bil I Genomförd kompetensutveckling.....	18
Arbetsmiljö	18
Digitalisering.....	18
Kvalitetsarbete	18
Barnsäkerhet	18
Undervisning och pedagogik	18
Likabehandling och Värdegrund.....	19
Grundutbildning	19
Övrig kompetensutveckling.....	19
Bil II Resultat Skolinspektion	20
Sammanfattande bedömning.....	20
Identifierade utvecklingsområden	20

Inledning

I skollagen beskrivs att varje huvudman systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. På samma sätt ska arbetet på förskolenivå genomföras under medverkan av förskollärare och övrig personal. Barn i förskolan och deras vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet (Skolverket, Skollagen 2010:800, 2010) 4 kap 3-4§§. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras och resultatutvecklingen ska gå att följa över tid.

Syftet med ett systematiskt kvalitetsarbete är att identifiera och prioritera utvecklingsområden för att uppfylla de nationella målen. Syftet är också att skapa delaktighet, dialog om måluppfyllelsen och om orsakerna till eventuella brister. Genom att följa upp, analysera, dokumentera, planera och utveckla utbildningen kan kunskap om vad som leder till framgång skapas och delas. Reflektionen kan även bidra till ett kollegialt lärande. (Skolverket, Kvalitetsarbete i praktiken, 2015)

Förbättringsområden inför läsåret 2016/2017

Följande fokusområden är framtagna i föregående års kvalitetsrapport Förskola i utveckling – Framtidens skola (Fridh, 2016).

Språk och kommunikation

I förskolan har förskolechef tillsammans med förskollärare och arbetslag ansvar för att följa barnens lärande, när det gäller språk. Förskolan arbetar med språkutvecklande arbetssätt, som gynnar barnens olika språk. TAKK-tecken som alternativ och kompletterande kommunikation och sagopedagogik genomsyrar verksamheten i syfte att utveckla barnens språk som ett led i allt lärande, då språket är grunden för lärande. Arbetssätten med olika uttrycksätt är enligt forskning framgångsrikt i arbete med flerspråkighet. Även i likabehandlingsarbete finns språkutvecklande arbetssätt med som ett led i demokratiarbetet. Under ht 2016 erbjuds vidareutbildning i TAKK, grund samt påbyggnad. Även digitala verktyg kopplas till TAKK.

Matematik

För att ge en bra grund för den fortsatta matematikundervisningen i grundskolan kommer Matematik att vara ett fortsatt fokusområde för förskolan. Flera enheter har redan påbörjat matematiklyftet i Skolverkets regi. Genom matematiklyftet följer åtta förskolor skolverkets struktur för webbaserad kompetensutveckling, under handledning, Detta beräknas pågå under tre terminer. Det finns en utökad medvetenhet kring vad matematik är och var matematik finns. Flera förskolor kan se ett förändrat synsätt utifrån matematiken i förskolan, synliggörandet och medvetenheten ökat gentemot barnen. Under läsåret 2016/2017 kommer de resterande fem förskolorna att starta matematiklyftet som ett fokusområde. Föräb behöver skapas för att hålla ämnet levande. Matematiken kommer att kopplas till den pedagogisk utvecklingsgruppen, PU-grupp, som finns inom Naturvetenskap och Teknik. PU gruppen är ett gemensamt forum som inspirerar, delger varandra tankar, idéer och erfarenheter som leder till fortsatt utveckling på förskolan och därmed ökar upplevelser och kommunikation kring naturvetenskapliga och matematiska fenomen med barnen.

IT som kommunikation och pedagogiskt verktyg

De praktiska tillämpningarna av lärplattorna på förskoleavdelningarna fortsätter att utvecklas, med IT-pedagoggruppen som en positiv drivande kraft. Pedagogiska diskussioner samt kollegialt lärande kring verktyget sker ute på förskolorna, utvecklingssamtalen genomförs med hjälp av verktyget. Samtliga förskolor har genomfört en LIKA-kartläggning, genom SKL, som nu ligger till grund för varje förskolas fortsatta strategi för och arbete med IT-stödd pedagogik. Utifrån kartläggningen kommer ett kompletterande IT-pedagogiskt utvecklingsarbete för förskolechefer och förskolans IT-resurser/nyckelpersoner att genomföras under läsåret 2016/2017 i form av en utbildningsserie och återkommande utbildningstillfällen/workshops.

Nyckeltal förutsättningar

Andel förskollärare

Andel förskollärare	2016	2015
Kävlinge kommun	45,0%	48,0%
Riket	45,0%	
Källa: Skolverket		

Antal barn per årsarbetare

Barn per årsarbetare	2016	2015
Kävlinge kommun	5,4	5,9
Riket	5,3	5,2
Källa: Skolverket		

Antal barn per förskollärare

Barn per förskollärare (årsarbetande)	2016	2015
Kävlinge kommun	15,6	14,8
Riket	12,2	11,7
Källa: Skolverket		

Andel barn i olika åldrar

Antal barn per åldersgrupp	Antal barn	Snitt schemalagd tid/vecka
Alla åldrar	1 769	35,1
0-3 år	846	32,8
4-5 år	729	36,7
6 år	192	39,2
7-9 år	2	15,0
Källa: Hypergene, juni 2017		

Barngruppernas storlek

Barn per avdelning	Kävlinge 2015	Riket 2015	Kävlinge 2016	Riket 2016
Antal barn/avdelning	16.7	-	16.2	16.4
Antal barn / småbarnsavd	12.7	13.5	11.9	13.1
Antal barn / äldre barnsavd	-		17.3	16.4
Källa: Skolverket				

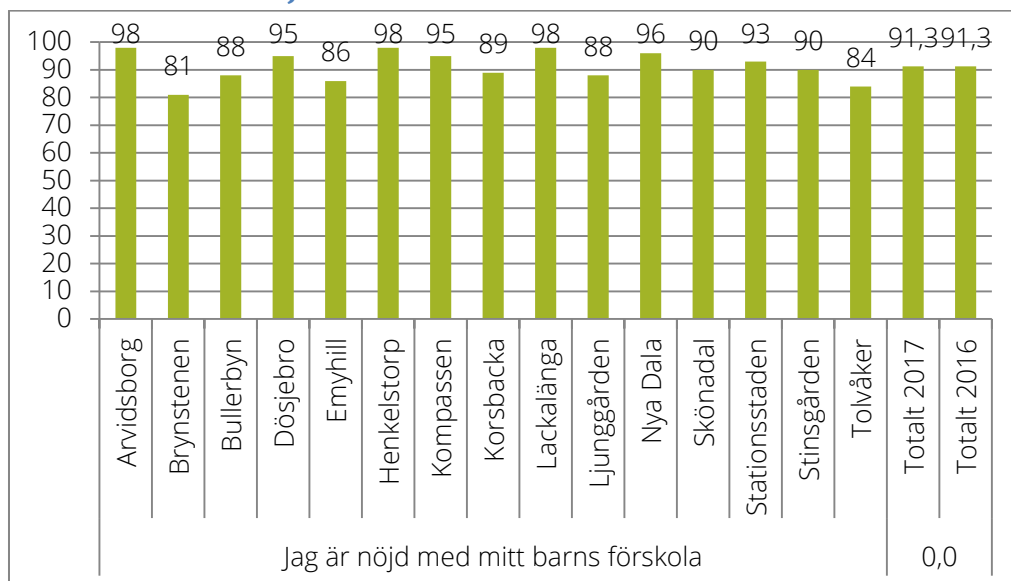
Kävlinge kommuns förskolor har 14 barn på småbarnsavdelningarna och 22 barn på äldre barnsavdelningarna. Anledningen till att siffran är lägre i Skolverkets statistik är att Kävlinge kommun har så kallade resursavdelningar för barn i behov av särskilt stöd. På dessa avdelningar finns endast 12 barn inskrivna varför detta påverkar statiken.

Genomförd kompetensutveckling

Genomförd kompetensutveckling redovisas i bilaga I.

Resultat

Föräldraenkät nöjdhet

Resultatet av enkäten visar att 91,3% av vårdnadshavarna är nöjda med förskolan.

Resultat och analys av fokusområden

Resultatet grundar sig på föräldraenkäter, förskolechefernas kvalitetsrapporter samt de samtal som förts vid förskolechefsmöte och verksamhetsbesök.

Språk och kommunikation

Förskolechefernas kvalitetsrapporter visar på många görande-resultat, uppräknade aktiviteter, och få lärande-resultat, d.v.s. belägg för ökad förståelse och nya insikter. Det görs väldigt mycket i förskolorna, men analysen av om görandet är rätt och leder till resultat saknas. Nedan följer valda utdrag ur förskolechefernas kvalitetsrapporter.

De flesta förskolor arbetar kontinuerligt och medvetet med olika språkutvecklade modeller som TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation), bildstöd, Bornholmsmodellen, och sagopedagogik. Detta har gett barnen intresse, ökad språklig medvetenhet, förmåga att leka med språket samt intresse för bokstäver och skrift. Detta har också visat sig vara fungerande arbetsätt för barn i behov av särskilt stöd och flerspråkiga barn.

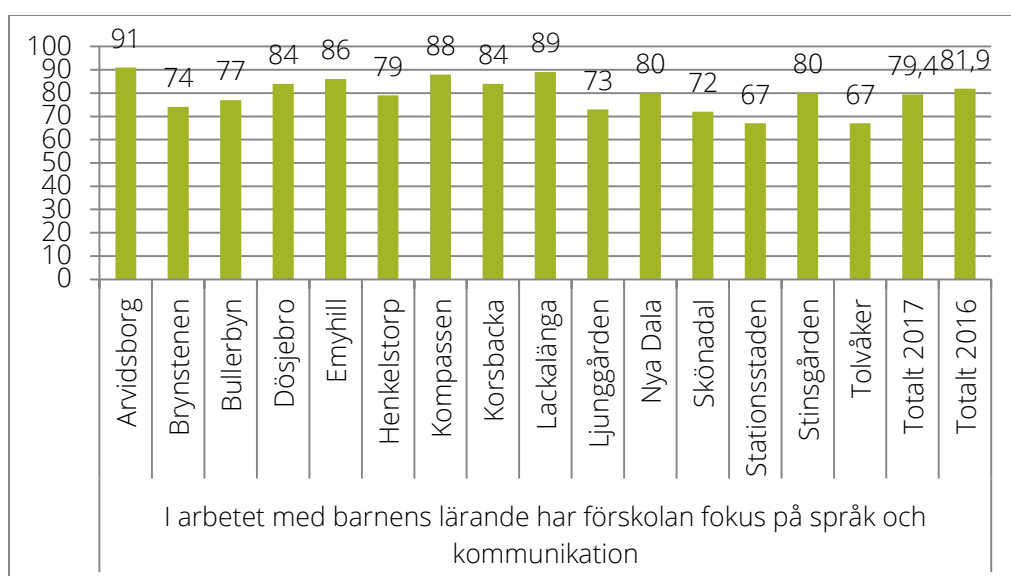
En viss tendens som framkommit i samverkan med förskoleklassen är att barnens resultat i språkliga uppgifter sjunkit medan resultatet i de matematiska uppgifterna ökat. Det tycks som att den satsning på matematik som genomförts till viss del har skett på bekostnad av lärandet inom språk och kommunikation.

I förskolechefernas kvalitetsrapporter framgår att förskolorna behöver utveckla den pedagogiska miljön så att den stimulerar och utmanar barnet i syfte att stödja dess utveckling och lärande i riktning mot de mål förskolan ska sträva efter. En viktig del av ett utforskande arbetsätt är att organisera miljöer som, tillsammans med olika frågor som barnen ställer sig, bjuder in till ett kollaborativt undersökande av olika frågor. Det handlar om att erbjuda barnen en mängd olika möjligheter att pröva med händerna och olika redskap, att iaktta noga, lukta, känna och uppleva. Det blir också väsentligt att involvera flera olika aspekter av lärande och att inkludera flera uttrycksformer (Skolverket, Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan, 2012). Detta gäller inte minst när det gäller den språkutvecklande och kommunikativa lärmiljön.

Resultatet av det systematiska kvalitetsarbetet och den pedagogiska dokumentationen visar att barns språk och kommunikationsutveckling ökar markant när verksamheten bedrivs i mindre grupper. Barnen kommer till tals på ett annat sätt, kommunikationen mellan barn ökar och pedagogen blir mer uppmärksam och medveten om vad barnen pratar om. Detta stämmer överrens med Skolinspektionen som menar att i mötet med barnet skapas en möjlighet för personalen att genom språklig kommunikation och interaktion stimulera och utmana barnet i syfte att stödja dess utveckling och lärande i riktning mot de mål förskolan ska sträva efter (Skolinspektionen, Förskolans pedagogisk uppdrag - Om undervisning, lärande och förskollärares ansvar, 2016). Det är därför av stor vikt att dela upp barnen i mindre grupper under större delen av dagen.

En annan viktig faktor i språkutvecklingen som lyfts fram av förskolecheferna är barns delaktighet och inflytande. När förskollärarnas planering och undervisning utgår från barnens intresse och frågor ökar barnens engagemang och kommunikation. Det kan kopplas till det arbetsätt som benämns av Skolverket som ett utforskande arbetsätt. Det kan beskrivas som ett kollaborativt arbetsätt där

personalen förhåller sig öppna till barnens utforskande och är nyfikna på de olika fenomen som de undersöker och de frågor som väcks under arbetets gång. De vuxna ses inte som guider eller ledsagare som lotsar barnen, utan de är främst medskapare av kunskap. Personalen är en del i samspillet och de är därför också delaktiga att skapa tillsammans med barnen. Det här sättet att tänka om lärande utgår från postkonstruktionistisk teori. I förskolan innebär detta synsätt att målet inte är att personalen på förhand bestämmer exakt vilken kunskap som ska uppstå i barnens utforskande, men givetvis finns det alltid övergripande mål att sträva mot i en pedagogisk verksamhet. All pedagogisk verksamhet har mål och det är viktigt att ta ut en riktning i det pedagogiska arbetet med barnen. Det kommer att se olika ut beroende på vilka barn och vuxna som deltar, hur den pedagogiska miljön är anordnad och hur de relationella spelen utvecklas. Detta arbetsätt innebär att barnens inflytande över sitt eget lärande ökar (Skolverket, Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan, 2012).

Föräldraenkät 2017.

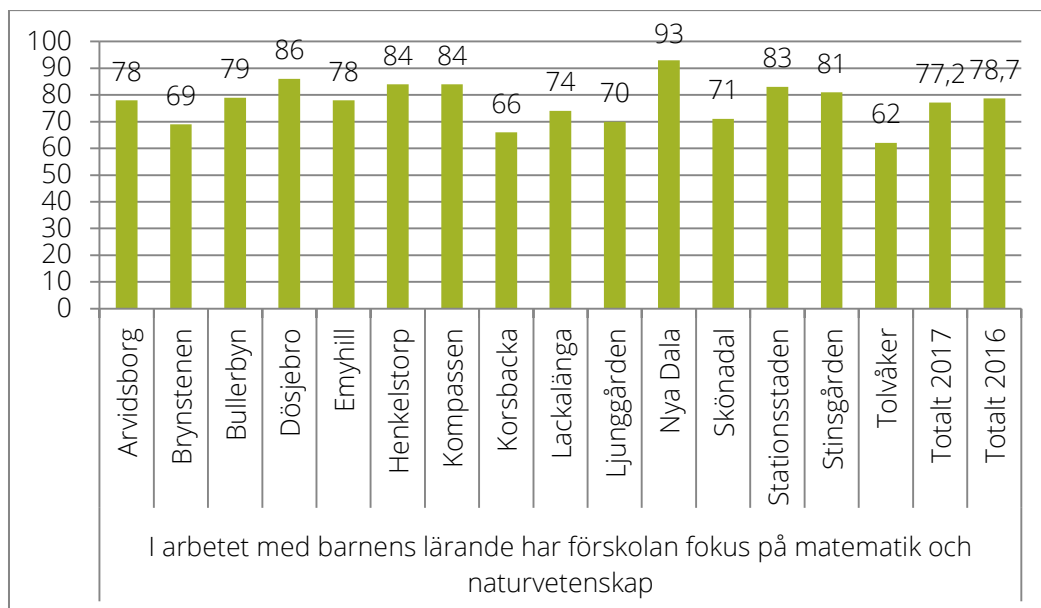
Matematik

I förskolechefernas kvalitetsrapporter framgår det att matematik är det fokusområde där det skett mest utveckling under året. En stor del av förskollärarna har genomfört Skolverkets matematiklyft och flera barnskötare har påbörjat lyftet. Fortbildningen för personalen kring matematik har synliggjorts i verksamheten vilket resulterat i en ökad matematisk förståelse hos barnen. Detta har lett till ett utökat matematiskt språkbruk samt matematiska begrepp som används adekvat i barnens fria lek. Deltagandet i matematiklyftet har höjt förskollärarnas och barnskötarnas kompetens kring matematik. Det märks en skillnad i de diskussioner och samtal som förs både pedagoger emellan och mellan pedagog och barn. Likaså har förskollärarna blivit bättre på att koppla arbetssätt och metoder till forskning och teorier kring matematik. Det syns även en skillnad i de dokumentationer som görs då de kopplas på ett tydligare sätt till matematik.

Bishops sex matematiska aktiviteter "Räkna, Lokalisera, Mäta, Konstruera, Leka, och Förklara" lyfts ofta och helt naturligt i kommunikationen. Matematik finns mer "överallt" nu än tidigare. Även om pedagogerna innan "trodde" att matematiken fanns överallt. Tidigare fanns det tydliga matematikhörnor. Dessa finns inte på samma sätt nu utan idag uttrycker pedagogerna det som att matematiken finns "aktivt i de olika lärmiljöerna". Tidigare var det mest räkna, mäta och mönster. Nu

har även design, konstruera och lokalisera fått en innebörd som kommit fram i både miljön, kommunikationen och i aktiviteter.

Även när det gäller matematiken så framgår det av förskolechefernas kvalitetsrapporter att det finns behov av att utveckla den pedagogiska miljön så att den stimulerar och utmanar barnet i syfte att stödja dess utveckling och lärande i riktning mot de mål förskolan ska sträva efter. Pedagogerna behöver reflektera över vilket material och miljö som erbjuds. Det finns också ett behov av att kommunicera matematik på ett mer medvetet sätt gentemot vårdnadshavarna. Trots att förskolecheferna i det systematiska kvalitetsarbetet ser en väldig utveckling inom området så visar föräldraenkäten ett sjunkande resultat.

Föräldraenkät 2017

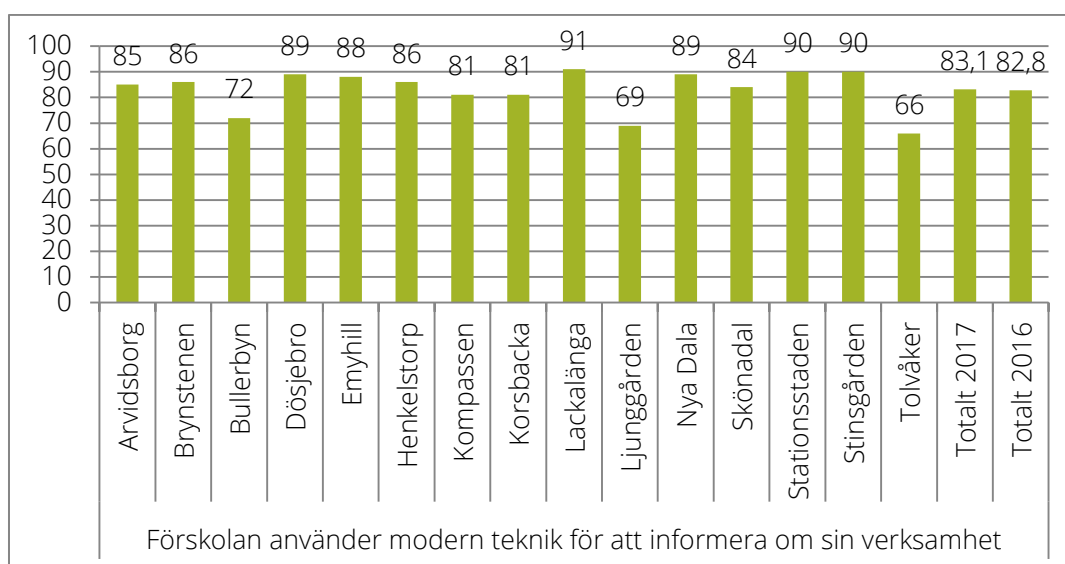
IT som kommunikation och pedagogiskt verktyg

IKT är en förkortning av Informations- och Kommunikationsteknik, som bygger på att kommunicera information med hjälp av teknik på olika sätt, t.ex. genom film, bildspel, ljudupptagningar mm, där tekniken står för att informationen kommuniceras via modern digital teknik. Med utgångspunkt och stöd av EU:s åtta nyckelkompetenser och läroplanen (Skolverket, Läroplan för förskolan Lpfö 98, rev 16, 2016) skall IKT användas som ett naturligt inslag i undervisningen. Digitalisering ger möjligheter till ett förändrat och fördjupat lärande och till ett mer varierat sätt att nå målen i styrdokumentet. Detta genom att digital teknik möjliggör kreativitet, variation, inkludering och individualisering på ett sätt som kan leda till högre motivations- och relevansgrad. I förskolechefernas kvalitetsrapporter framgår det att digitala verktyg används mer och mer i undervisningen. Idag används lärplattan till att dokumentera, söka fakta, skapa sagor/filmer, arbeta med QR-koder, som förstoringsglas, till att lära sig skriva, för programmering mm. Programmering är det område som utvecklats mest under året. Pedagogerna har idag mer kunskap om programmering och det märks i kommunikationen, i det kollegiala lärandet och på barnens kunskaper. När det gäller IKT lyfter pedagogerna i sina analyser att barnen blivit säkrare i användandet av lärplattan. Ett arbetslag beskriver att lärplattan gått från att vara en "TV" till att bli ett redskap för lärande. Arbetet har resulterat i ökad delaktighet och självständighet hos barnen. Barnen använder också lärplattorna för att dokumentera sitt lärande.

Fortsatta satsningar både vad gäller inköp av teknik och fortbildning för att öka tillgången och kompetensen kring IKT är av vikt.

Den digitala tekniken används också av pedagogerna som ett dokumentationsverktyg. Förskollärarna ansvarar för den pedagogiska dokumentationen, det systematiska kvalitetsarbetet samt för varje barns individuella dokumentation. Den senare skall också användas som underlag vid utvecklingssamtal. Detta är en stor del av förskollärares arbete och tar mycket tid. Detta arbete kan underlättas med hjälp av digitala verktyg. Förskolorna arbetar alla var för sig med olika verktyg, dock saknas ett gemensamt likvärdigt verktyg i kommunen.

Ett pilotprojekt med verktyget InfoMentor har genomförts på tre förskolor med gott resultat. InfoMentor är ett verktyg där barns utveckling och lärande dokumenteras och där kommunikationen mellan förskola och hem sker. Via barnens portfolio kan vårdnadshavare följa barnets individuella utveckling. Via tidslinjen kan vårdnadshavare följa verksamheten och ta del av information. Med detta verktyg kommer vårdnadshavarnas inflytande och möjlighet till delaktighet att öka. Utvecklingssamtalen får högre kvalitet då vårdnadshavare känner igen de dokumentationer som samtalet utgår ifrån. De vårdnadshavare som deltagit i pilotprojektet har varit mycket positiva. De tycker att de får en tydligare och snabbare inblick i vad som sker på förskolan. De har också uttryckt att de kan föra dialoger med sina barn hemma om vad de gjort under dagen med hjälp av tidslinjens information. Enligt den senaste Qualisenkäten så visar resultatet för de förskolor som deltagit i projektet på en ökad nöjdhet när det gäller; ”god och kontinuerlig information om vad som händer på förskolan” samt ”att förskolan använder modern teknik för att informera om sin verksamhet”. InfoMentor kan också användas som ett verktyg för det systematiska kvalitetsarbetet. Det är lätt för förskollärare och förskolechefer att dokumentera, ta fram resultat och att skapa rapporter. Rapporter som i sin tur kan användas i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Fortbildning, kollegialt lärande och implementering av InfoMentor har utvecklat verksamheten på de förskolor som deltagit i projektet.

Föräldraenkät 2017

Anmälda händelser av diskriminering och kränkande behandling

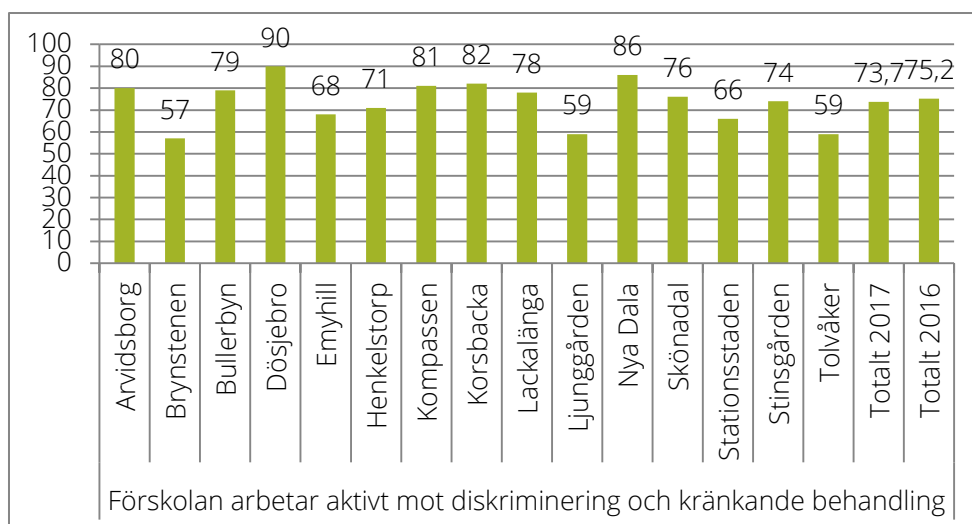
Under läsåret 16/17 har huvudman fått in fem anmälningar om möjlig kränkande behandling.

Resultat och analys av förskolornas arbete mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolechefernas kvalitetsrapporter visar på många görande-resultat, uppräknade aktiviteter, och få resultat av det arbete som genomförts mot diskriminering och kränkande behandling. Det görs väldigt mycket i förskolorna, men analysen av om görandet är rätt och leder till resultat saknas.

Förskolorna arbetar fram årliga planer mot diskriminering och kränkande behandling. De flesta förskolorna arbetar med verktyget Plan för förskola (Diskrimineringsombudsmannen). I verktyget finns den så kallade husmodellen för att identifiera kritiska aspekter. Alla kvalitetsrapporter ger exempel på värdegrundsarbete i olika former; val av lekar, aktiviteter, indelningar, och arrangering av miljö och tid som ska främja goda relationer, respekt och ansvar. Genom olika utvecklingsprocesser, förebyggande arbete och uppföljningar har pedagogerna gjorts än mer medvetna om situationer som är kränkande mot barn i syfte att agera på dessa situationer. Samtlig personal ska i alla relationer och situationer vara goda förebilder. Bedömningen från flera förskolechefer är att det behövs ytterligare och mer målinriktat arbete vad gäller normer och värden, framförallt vad gäller bemötande, likabehandling, tillgänglighet samt normkritiskt förhållningssätt. Resultat från Qualisenkäten visar att förskolan inte i tillräcklig utsträckning lyckas förmedla till vårdnadshavare vad i deras verksamhet som de bedömer vara ett aktivt likabehandlingsarbete. Det finns en osäkerhet i vad som kan tolkas vara likabehandlingsarbete, diskriminering och kränkande behandling på förskolan och att detta måste förtydligas och integreras mer i pedagogernas språkbruk när de talar om och förmedlar verksamhetens innehåll.

I resultat från förskolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling framkommer behov av kartläggningsmetoder som är förankrade i vetenskap och utifrån diskrimineringsgrunder. Vidare finns behov av fortsatt diskussioner kring förhållningssätt, uppdrag, regler, gruppindelade arbetssätt samt kommunikativ tillgänglighet för alla; barn och föräldrar. Fortsatt arbete för att öka personalens medvetenhet om likabehandlingsarbete, bemötande och värdegrundsfrågor kopplat till läroplan och skollag. Det finns ett behov av att teoretisera, förstå bemötande ur ett vetenskapligt perspektiv och arbeta transdisciplinärt med värdegrund för att urskilja när verksamheten, dess miljö och arrangemang kan kränka eller diskriminera enskilda individer genom sin utformning.

Föräldraenkät 2017

Resultat och analys av övriga identifierade utvecklingsområden

Systematiskt kvalitetsarbete

Som ny skolchef gjorde jag höstterminen 2016 en nulägesanalys av förskoleverksamheten i kommunen. Analysen visade bland annat att det fanns vissa brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Den visade att det på enhetsnivå genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete men att resultatet och analyserna av detta arbete inte redovisas till huvudmannen. Förskolecheferna skrev ingen rapport som sedan bildade underlag till den kvalitetrapport som skrivs på huvudmannanivå och delges Bildningsnämnden. I den rapport som skrevs efter läsåret 2016 hämtades resultatet i huvudsak från föräldraenkäten och innehöll därför ingen bedömning gjord av professionen. Samma konstaterade Skolinspektionen vid deras granskning av huvudmannens kvalitetsarbete (Bil II) under våren 2017.

Förskolorna har under flera år arbetat med pedagogisk dokumentation och också genomfört mycket kompetensutveckling i detta. Skolverket (Skolverket, Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan, 2012) föreskriver pedagogisk dokumentation i förskolan, dels för att synliggöra verksamheten, dels för att utgöra underlag för bedömning av verksamhetens kvalitet och utvecklingsbehov. Den pedagogiska dokumentationen används som underlag i det systematiska kvalitetsarbetet. Förskolecheferna gör analyser och tar fram förbättringsområden utifrån det systematiska kvalitetsarbetet. För första gången har förskolecheferna i år lämnat en rapport med resultat och analys från respektive förskolechefs ansvarsområde. Rapporterna visar att det finns ett behov av ett likvärdigt kommunövergripande arbetssätt för det systematiska kvalitetsarbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet bör på ett tydligare sätt utgå från mål och syfte för att skapa möjlighet till djupare analyser. Eidevald skriver att det är både omöjligt och meningslöst att dokumentera allt. Dokumentation blir över huvud taget svårt om man inte vet vad man ska ha dokumentationen till. Innan man gör en analys är det nödvändigt att fundera på vad det är man vill förstå eller förändra, men också vad man tror är undersökningsbart. Systematiseringen ska garanteras av att

dokumentationen följer vetenskapliga arbetssätt, där insamlingen inte sker sporadiskt och slumpmässigt utan det finns ett mål med vad som ska samlas in, ”att bestämma vad som ska fokuseras är kanske det svåraste och mest utmanande” (Eidevald, 2013). I det systematiska kvalitetsarbetet bör vi också bli bättre på att inte bara beskriva de genomförda aktiviteterna utan också analysera vad dessa har inneburit för barnens utveckling och lärande (Gunnar Åsén, 2015). Resultatet och analyserna behöver tydligare kopplas till en vetenskaplig grund eller till beprövad erfarenhet. Arbetet med den pedagogiska dokumentationen håller på att digitaliseras. Dock använder förskolorna sig av olika verktyg för detta varför analyser och jämförelser försvåras. Kävlinge kommun bör implementera ett gemensamt digitalt verktyg för det systematiska kvalitetsarbetet. Ett system som tydligt visar verksamhetens innehåll och utveckling men som också innehåller dokumentationer om det enskilda barnets lärande samt kommunikationsverktyg gentemot vårdnadshavare.

Pedagogisk miljö

I förskolechefernas kvalitetsrapporter och i den nylägesanalys som genomfördes ht -16 framkommer att den pedagogiska miljön i förskolorna behöver utvecklas. Den är inte likvärdig i kommunens förskolor och kan på vissa ställen kännas torftig. Förskolorna behöver utveckla den pedagogiska miljön så att den stimulerar och utmanar barnet i syfte att stödja dess utveckling och lärande i riktning mot de mål förskolan ska sträva efter. Det är viktigt att organisera miljöer som, tillsammans med olika frågor som barnen ställer sig, bjuder in till ett kollaborativt undersökande av olika frågor. Det handlar om att erbjuda barnen en mängd olika möjligheter att pröva med händerna och olika redskap, att iakttä noga, lukta, känna och uppleva. Det blir också väsentligt att involvera flera olika aspekter av lärande och att inkludera flera uttrycksformer (Skolverket, Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan, 2012). Miljön skall vara tillåtande, tillgänglig, föränderlig och har mer material. Då kan barnen själva söka kunskap och på så sätt få inflytande över sitt lärande. Barnen behöver ha tillgång till ofärdigt och skapande material vilket utmanar barnen i deras kreativa tänkande. Den pedagogiska miljön måste vara föränderlig utifrån barnen intresse, behov och pågående läroprocesser. Den pedagogiska dokumentationen och det systematiska kvalitetsarbetet påverkar den pedagogiska miljön då förskollärare reflekterar och analyserar miljöns utformning och betydelse.

Övergångar

Utvärderingar både på förskolenivå och grundskolenivå visar på fortsatt utvecklingsbehov vad gäller övergångar mellan förskola och förskoleklass. Genom att samverkansformer samt erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan verksamheterna utvecklas, uppnås en kontinuitet och helhetssyn som främjar varje barns utveckling och lärande. För att säkerställa att olika aspekter tillgodoses vid övergångar ska förskolechefen och rektorn skapa lokala handlingsplaner. Det är viktigt att förskolechefen och rektorn visar på fördelarna med goda övergångar, ger mandat och skapar förutsättningar för personalen att genomföra arbetet, både logistiskt och tidsmässigt. Tre faktorer har visat sig vara extra framgångsrika vid övergångar. Den första handlar om vikten av ett förtroendefullt samarbete mellan förskolan/skolan och vårdnadshavare. Den andra framgångsfaktorn lyfter fram betydelsen av samverkan och synkronisering. Den tredje faktorn belyser vikten av att dokumentationen om barn håller en hög professionell nivå. Informationen och dokumentationen som ska överlämnas behöver utformas med fokus på barnets förutsättningar, i syfte att de ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Dokumentationen, speciellt den som rör barn med behov av särskilt stöd, är av stor betydelse för att barn ska få rätt stöd och ledning i sin utbildning. En professionell

dokumentation utmärks av att syftet med dokumentet är tydligt och att dokumentet endast innehåller aktuell och relevant information. Det är också viktigt att innehållet är sakligt dvs. inte innehåller värdeladdade ord eller personliga egenskaper. Det huvudsakliga syftet med dokumentationen vid en övergång är att ge den mottagande verksamheten information för att kunna möta eleven utifrån dennes behov och förutsättningar. Genom att få kännedom om vilka arbetsätt och hjälpmedel som fungerat i den avlämnande verksamheten, ökar förutsättningen att eleven får adekvat bemötande och stöd i den nya skolverksamheten. En professionellt utformad dokumentation är också ofta en förutsättning för att vårdnadshavare ska vara positiva till att dokumentationen överlämnas vid en övergång. Även mottagande skolor blir mer motiverade att ta emot och efterfråga dokumentation när den anses vara relevant och professionell. Det är angeläget att förskolechefen eller rektorn skapar utrymme för personalen att kunna sammanställa och utarbeta adekvat dokumentation inför övergångar, samt för mottagande personal att ha förutsättningar att kunna ta del av dokumentation som inkommit om nya barn. (Skolverket, Övergångar inom och mellan skolor och skolformer, 2014) Arbetet har startat och pågår men lokalt har man kommit olika långt. Ett likvärdigt överlämningsdokument används inte.

Barngruppernas storlek

Skolverket gav under våren 2017 ut ett nytt "Allmänt råd" där de slår fast att det vid resursfördelning är viktigt att beakta barngruppens storlek och sammansättning. Det är angeläget att det inte blir för många relationer för barnen att förhålla sig till under en dag. Framförallt har de yngsta barnen mest att vinna på att vara i mindre barngrupper. Förskollärarna kan då ta tillvara de fördelar som en mindre barngrupp ger i form av samspel och kommunikation. Tillsammans påverkar faktorerna; personalens utbildning och kompetens, personaltätheten relaterat till antal barn, barngruppens sammansättning och den fysiska miljön. För att en barngrupp ska kunna anses ha en lämplig storlek behöver personalen ha adekvat utbildning och kompetens. Dessutom vara en god personaltäthet relaterat till antal barn. Om personaltätheten är låg under hela eller delar av dagen behöver det vara färre barn i barngruppen. Ytterligare en faktor som påverkar när en barngrupp kan anses ha en lämplig storlek är barngruppens sammansättning. Med barngruppens sammansättning menas till exempel barnens åldrar, andelen barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling, andelen barn med annat modersmål än svenska och barnens närvarotider. Dessutom är den fysiska miljön en faktor som påverkar när en barngrupp kan anses ha en lämplig storlek. Om den fysiska miljön begränsar möjligheterna att bedriva en utbildning utifrån läroplanens mål behöver det vara färre barn i barngruppen. Som riktmärke för antal barn i en barngrupp rekommenderar Skolverket 6–12 för barn i åldern 1–3 år respektive 9–15 för barn i åldern 4–5 år (Skolverket, Allmänna råd, Måluppfyllelse i förskolan, 2017). Barngrupperna i Kävlinge kommun är vid resursfördelningen beräknad att vara 14 för barn i åldern 1–3 år respektive 22 för barn i åldern 4–5 år. Man kan konstatera att främst barngrupperna för de äldsta barnen är för stora.

Kompetensförsörjning

Statistiken visar att antalet legitimerade förskollärare i Kävlinge kommun sjunker. Antalet barn per förskollärare är 15,6 barn (riket 12,2). Det är brist på förskollärare i hela landet och Kävlinge kommun bör arbeta aktivt för att bli en attraktiv arbetsgivare för denna yrkesgrupp. Arbetsgivaren bör tillgodose behovet av förskollärare genom en planering för kompetensförsörjning som dels handlar om att rekrytera förskollärare, dels om att behålla de förskollärare som redan finns och ge dem möjlighet till kompetensutveckling. Arbetsgivaren behöver också arbeta för att säkerställa en tydlig

roll- och ansvarsfördelning i förskolorna. Främst med fokus på förskollärares uttalade ansvar enligt Skollagen 13 § "Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare får bedriva undervisningen". 15 § "En legitimerad förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver" (Skolverket, Skollagen 2010:800, 2010). Samtliga inom förskolan ska veta vem som ska göra vad, hur och varför (Skolinspektionen, Förskolechefens ledning, 2016).

Mål/Fokusområden läsåret 2017-18

Utveckla det systematiska kvalitetsarbetet med den pedagogiska dokumentationen som underlag, från barn till huvudman, i syfte att utveckla undervisningens kvalitet. Målet är att det systematiska kvalitetsarbetet på förskolorna skall vara likvärdigt. Fokus i arbetet skall vara på resultat och analys och mynna ut i kvalitetsrapporter som grundar sig på de nationella målen.

Utveckla den pedagogiska miljön/lärandemiljön på förskolorna. Målet är att förskollärare skall ordna och arrangera en miljö som är lärande utifrån de nationella målen. Den pedagogiska miljön skall vara likvärdig för alla barn. Alla barn skall ha rik tillgång till miljö och material som ger dem möjlighet att utvecklas, lära och leka.

Utveckla digitalisering i undervisningen som ett verktyg för lärandet i förskolan. Målet är att digitala verktyg ska vara en naturlig del i undervisningen.

Utveckla arbetet med övergångar från förskola till förskoleklass. Målet är att övergångar skall vara likvärdiga i hela kommunen.

Insatser

Systematiskt kvalitetsarbete

Ta fram och implementera gemensamma dokument och digitala verktyg. Kompetensutveckling av förskolechefer. Ett tydligt ledarskap.

Ped miljö

Kompetensutveckling av all personal och förskolechefer.

Digitalisering

Satsningar både vad gäller inköp av teknik och fortbildning för att öka tillgången och kompetensen kring IKT i undervisningen.

Övergångar

Ta fram och implementera överlämningsdokument. Säkerställ att alla barn som överlämnas åtföljas av ett överlämningsdokument som grundar sig på nationella mål. Uppdatera de lokala handlingsplanerna för överlämning.

Förslag till långsiktiga mål/Målstyrning

Tillgodose behovet av förskollärare genom en planering för kompetensförsörjning som dels handlar om att rekrytera förskollärare, dels om att behålla de förskollärare som redan finns och ge dem möjlighet till kompetensutveckling.

Arbeta för att säkerställa en tydlig roll- och ansvarsfördelning i förskolorna. Framst med fokus på förskollärares uttalade ansvar enligt Skollagen.

Arbeta för att barngruppernas storlek följer Skolverkets riktmärke för barngruppsstorlek.

Tillgodose behovet av digitala verktyg i förskolan så att nationella mål nås. Ett digitalt verktyg/fem barn samt ett digitalt arbetsverktyg/förskollärare.

Litteraturförteckning

Eidevald, C. (2013). *Hallå, hur gör man? Systematiska analyser för utvärdering och utveckling i förskolan*. Stockholm: Liber AB.

Fridh, G. (2016). *Förskola i utveckling – Framtidens skola*. Kävlinge: Kävlinge kommun.

Gunnar Åsén, R. (2015). *Utvärdering & Pedagogisk bedömning i förskolan*. Stockholm: Liber Ab.

Skolinspektionen. (2016). *Förskolans pedagogisk uppdrag - Om undervisning, lärande och förskollärares ansvar*. Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2016). *Förskolechefens ledning*. Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2017). *Beslut Kävlinge kommun*. Skolinspektionen.

Skolverket. (2010). *Skollagen 2010:800*. Skolverket.

Skolverket. (2012). *Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan*. Skolverket.

Skolverket. (2014). *Övergångar inom och mellan skolor och skolformer*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket. (2015). *Kvalitetsarbete i praktiken*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2016). *Läroplan för förskolan Lpfö 98, rev 16*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket. (2017). *Allmänna råd, Måluppfyllelse i förskolan*. Stockholm: Skolverket.

Bil I Genomförd kompetensutveckling

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöutbildning och uppdragsutbildning för fackliga ombud.

Arbetsmiljöutbildning för nya chefer.

Föreläsning om arbetsglädje, Christina Stielli. Efterarbete och fortsatt arbete utifrån föreläsningen.

Ergonomi och belastning.

Värdegrundsledarutbildning.

Värdegrundsutbildning – ”Den goda arbetsplatsen”.

Digitalisering

Digitalisering och användande av digitala verktyg, lärplattor, Blue-bot, BookCreator, QR-koder mm. SET syd, ”Scandinavian Educational Technology Transformation” konferens inom det moderna och innovativa lärandet.

Utbildningsserie för förskolechefer i att leda den digitala utvecklingen.

Kvalitetsarbete

Fortbildning i Pedagogisk dokumentation och Systematiskt kvalitetsarbete.

När blir en dokumentation en pedagogisk dokumentation? Lärarfortbildning.

Qualis som ett verktyg att utveckla uppdragsförtroendet.

Barnsäkerhet

HLR-barn. Första hjälpen-barn. Barnolycksfall. Barnsjukvård.

Kemikaliesmart förskola

Undervisning och pedagogik

Skolverkets matematiklyft för förskollärare.

Skolverkets matematiklyft för barnskötare.

TAKK-utbildning och workshop TAKK (Tecken som Alternativ Kompletterande Kommunikation).

Inskolning och anknytning i förskola.

Inspirationsdag Naturvetenskap och Teknik.

Fortbildningar Pedagogiska lärmiljöer.

”Barnet, rummen och möjligheterna.” Lärarfortbildningar AB.

Gitarrkurs

Grön Flagg certifierande.

Ukulele-kurs

Momentmetoden

Tygmöte

Läsfixarna

”De mäktiga fem” – workshops

Vad är undervisning i förskolan? Fördjupning i Skolinspektionens rapport: Förskolans pedagogiska uppdrag – Om undervisning, lärande och förskollärares ansvar.

Måltidsstrategi

Likabehandling och Värdegrund

Skollagen – pedagogiska förhållningssätt – likabehandling – värdegrundsarbete - normer och värden.
Praktiska metoder för att upptäcka och förebygga diskriminering och trakasserier i förskolan.
Diskrimineringsombudsmannens modell "Husmodellen".

Grundutbildning

Pågående Rektorsutbildning 30 hp för fyra förskolechefer.
Förskollärarytbildning 210 hp på distans för barnskötare.
Handledarytbildning 7.5 hp för förskollärare.

Övrig kompetensutveckling

Pedagogiska samtalsgrupper.
Pu-grupper för kollegialt lärande.
Pedagogiska samtal med försteförskollärare.
Kompetensutvecklingsdagar med valt tema.
Gruppsamtal kring vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
Förskollärarytträffar.

Bil II Resultat Skolinspektion

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Huvudmannens styrning och ledning av förskolans kvalitet. Syftet är att granska hur huvudmannen styr och stödjer förskolan mot måluppfyllelse enligt de nationella målen, främst förskolans läroplan. Granskningen tar därför utgångspunkt i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. (Skolinspektionen, Beslut Kävlunge kommun, 2017)

Sammanfattande bedömning

I måldokument och planer lyfter Kävlunge kommun fram och förtydligar övergripande kommunala mål som även gäller för förskolan. Målen saknar i huvudsak anknytning till de nationella målen för förskolan och är inte heller valda efter en analys av verksamheternas måluppfyllelse. Målen har i stället fokus på att kommuninvånarna/kunderna ska vara nöjda och på att förbättra elevernas resultat i grundskolan.

I förskolorna pågår ett kontinuerligt arbete för att följa upp verksamhetens måluppfyllelse utifrån de nationella målen. Det saknas dock idag ett gemensamt system för hur uppföljningarna ska göras och hur måluppfyllelsen i form av hur verksamheten bidragit till barnens förändrade kunnande ska bedömas.

På ansvarig nämnds nivå efterfrågas och redovisas endast förskolornas resultat i form av olika kvantitativa nyckeltal och resultat från föräldraenkäter. Här finns ingen redovisning av måluppfyllelsen utifrån de nationella målen som är gjord av de som arbetar i verksamheten, de professionella. Vidare saknas det en sammanställning av förskolornas egna analyser vilket innebär att huvudmannens underlag för att analysera måluppfyllelsen och fatta beslut om förbättringsåtgärder blir bristfälligt. Att det finns ett behov av att i framtiden ta med de professionellas bedömningar av måluppfyllelsen i huvudmannens uppföljning bekräftas i samtliga intervjuer. Behovet av att utveckla uppföljnings- och analysarbetet gäller också för förskolans jämställdhetsuppdrag.

Det system som huvudmannen har för att fördela resurser till förskolan tar delvis hänsyn till barnens behov och förutsättningar utifrån att förskolor och områden kan begära extra medel men, när det saknas en systematisk kartläggning av faktorer som påverkar förskolornas förutsättningar, exempelvis andel barn med annat modersmål än svenska, försvåras målet att säkerställa en likvärdig förskola.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Huvudmannen behöver tydliggöra mål för uppföljning av förskolans verksamhet
- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med att följa upp förskolans måluppfyllelse
- Huvudmannen behöver utveckla det systematiska kvalitetsarbetet så att förbättringsåtgärder i större utsträckning tar sin utgångspunkt i analyser av förskolans verksamhet

